

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

24 päivänä huhtikuuta 2018*

Ennakkoratkaisupyyntö – Turvapaikkapolitiikka – Euroopan unionin perusoikeuskirja – 4 artikla –
Direktiivi 2004/83/EY – 2 artiklan e alakohta – Edellytykset toissijaisen suojelun saamiseksi –
15 artiklan b alakohta – Vaara vakavasta haitasta hakijan psyykkiselle terveydelle siinä tilanteessa, että
hänet palautetaan alkuperämaahansa – Henkilöt, jotka ovat joutuneet kidutetuiksi alkuperämaassaan

Asiassa C-353/16,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Supreme Court of the
United Kingdom (Yhdistyneen kuningaskunnan ylin tuomioistuin) on esittänyt 22.6.2016 tekemällään
päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 27.6.2016, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

MP

vastaan

Secretary of State for the Home Department,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti K. Lenaerts, varapresidentti A. Tizzano, jaostojen puheenjohtajat
R. Silva de Lapuerta, T. von Danwitz, J. L. da Cruz Vilaça, E. Levits ja C. Vajda sekä tuomarit
E. Juhász, A. Borg Barthet, M. Berger, K. Jürimäe, C. Lycourgos (esittelevä tuomari) ja M. Vilaras,

julkisasiamies: Y. Bot,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 12.9.2017 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- MP, edustajinaan A. Mackenzie ja T. Tridimas, barristers, A. Gananathan, solicitor, ja R. Husain, QC,
- Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään S. Brandon, avustajanaan B. Lask, barrister,
- Euroopan komissio, asiamiehinään M. Condou-Durande ja M. Wilderspin,

kuultuaan julkisasiamiehen 24.10.2017 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelyä pakolaisiksi tai muuta kansainvälistä suojelua tarvitseviksi henkilöiksi koskevasta vähimmäisvaatimuksista sekä myönnetyn suojelun sisällöstä 29.4.2004 annetun neuvoston direktiivin 2004/83/EY (EUVL 2004, L 304, s. 12) 2 artiklan e alakohdan ja 15 artiklan b alakohdan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat MP ja Secretary of State for the Home Department (sisäasiainministeri, Yhdistynyt kuningaskunta) ja jossa on kyse MP:n turvapaikkahakemuksen hylkäämisestä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Kansainvälinen oikeus

Euroopan ihmisoikeussopimus

- 3 Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimus) 3 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Ketään ei saa kiduttaa eikä kohdella tai rangaista epäinhimillisellä tai halventavalla tavalla.”

Kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastainen yleissopimus

- 4 New Yorkissa 10.12.1984 tehdyn kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaisen yleissopimuksen (jäljempänä kidutuksen vastainen yleissopimus) kuudennen johdantokappaleen mukaan yleissopimuksella pyritään ”tehosta[maan] taistelua kidutusta ja muuta julmaa, epäinhimillistä tai halventavaa kohtelua tai rangaistusta vastaan kaikkialla maailmassa”.

- 5 Kyseisen yleissopimuksen 2 artiklan 1 ja 2 kappaleessa määrätään seuraavaa:

”1. Jokainen sopimusvaltio ryhtyy tehokkaisiin lainsäädännöllisiin, hallinnollisiin, oikeudellisiin tai muihin toimiin ehkäistäkseen kidutuksen kaikilla lainkäyttövaltaansa kuuluvilla alueilla.

2. Minkäänlaisia poikkeuksellisia oloja, kuten sotatilaa tai sodanuhkaa, sisäistä poliittista epävakaisuutta tai muuta yleistä hätätilaa ei saa käyttää oikeutuksena kidutukselle.”

- 6 Saman yleissopimuksen 3 artiklassa määrätään seuraavaa:

”1. Mikään sopimusvaltio ei saa karkottaa, palauttaa tai luovuttaa ketään toiseen valtioon, jos on perusteltu syy uskoa, että hän olisi siellä vaarassa joutua kidutetuksi.

2. Ratkaistessaan, onko tällainen syy olemassa, toimivaltaiset viranomaiset ottavat huomioon kaikki asiaan vaikuttavat seikat, kuten mahdollisesti sen, tapahtuuko kyseisessä valtiossa jatkuvasti törkeitä, räikeitä tai laajamittaisia ihmisoikeusloukkauksia.”

- 7 Yleissopimuksen 14 artiklan 1 kappaleessa määrätään seuraavaa:

”Jokainen sopimusvaltio huolehtii siitä, että sen oikeusjärjestelmän mukaan kidutuksen uhri saa hyvitystä ja että hänellä on täytäntöönpanokelpoinen oikeus oikeudenmukaiseen ja riittävään korvaukseen, mihin sisältyy myös mahdollisuus mahdollisimman täydelliseen kuntoutukseen. Jos uhri kuolee kidutuksen johdosta, hänen elätettävänään olleilla on oikeus korvaukseen.”

Unionin oikeus

Direktiivi 2004/83

- 8 Direktiivin 2004/83 6 ja 25 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(6) Tämän direktiivin päätavoitteena on toisaalta varmistaa se, että jäsenvaltioissa sovelletaan yhteisiä perusteita kansainvälistä suojelua todella tarvitsevien henkilöiden yksilöimiseen ja toisaalta se, että nämä henkilöt saavat vähimmäistason mukaiset edut kaikissa jäsenvaltioissa.

--

(25) On tarpeen ottaa käyttöön perusteet, joilla kansainvälistä suojelua hakeville myönnetään toissijaista suojelua saavan henkilön asema. Nämä perusteet olisi johdettava kansainvälisissä ihmisoikeusasiakirjoissa vahvistetuista velvollisuuksista ja jäsenvaltioissa voimassa olevista käytännöistä.”

- 9 Mainitun direktiivin 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

--

e) ’henkilöllä, joka voi saada toissijaista suojelua’, kolmannen maan kansalaista tai kansalaisuudetonta henkilöä, jolle ei voida myöntää pakolaisasemaa mutta jonka suhteen on esitetty merkittäviä perusteita uskoa, että jos hänet palautetaan alkuperämaahansa tai kansalaisuudettoman henkilön ollessa kyseessä entiseen pysyväan asuinmaahansa, hän joutuisi todelliseen vaaraan kärsiä 15 artiklassa määriteltyä vakavaa haittaa, ja jota 17 artiklan 1 ja 2 kohta ei koske ja joka on kykenemätön tai sellaisen vaaran johdosta haluton turvautumaan sanotun maan suojaan;

--”

- 10 Saman direktiivin 4 artiklan 4 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Se seikka, että hakija on jo joutunut vainotuksi tai kärsimään vakavaa haittaa tai että häntä on suoraan uhattu vainolla tai tällaisella haitalla, on vakava osoitus hakijan perustellusta pelosta joutua vainotuksi tai todellisesta vaarasta joutua kärsimään vakavaa haittaa, jollei ole perusteltua syytä olettaa, ettei tämä vaino tai vakava haitta tule toistumaan.”

- 11 Mainitun direktiivin 6 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Vainoa harjoittavia tai vakavaa haittaa aiheuttavia toimijoita voivat olla:

a) valtio;

- b) valtiota tai huomattavaa osaa sen alueesta valvonnassaan pitävät puolueet tai järjestöt;
- c) muut kuin valtiolliset toimijat, jos voidaan osoittaa, että a ja b alakohdassa mainitut toimijat, kansainväliset järjestöt mukaan luettuina, ovat kykenemättömiä tai haluttomia tarjoamaan 7 artiklassa määriteltyä suojelua vainoa tai vakavaa haittaa vastaan.”
- 12 Direktiivin 2004/83 15 artiklassa säädetään seuraavaa:
- ”Vakavalla haitalla tarkoitetaan seuraavia:
- a) kuolemanrangaistus tai teloitus; tai
- b) hakijan alkuperämaassa kokema kidutus tai epäinhimillinen tai halventava kohtelu tai rangaistus; tai
- c) siviilihenkilön henkeä tai ruumiillista koskemattomuutta uhkaava vakava ja henkilökohtainen vaara, joka johtuu mielivaltaisesta väkivallasta kansainvälisen tai maan sisäisen aseellisen selkkauksen yhteydessä.”
- 13 Kyseisen direktiivin 16 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Kolmannen maan kansalainen tai kansalaisuudeton henkilö lakkaa olemasta henkilö, joka voi saada toissijaista suojelua, jos toissijaisen suojelun myöntämiseen johtaneet olosuhteet ovat lakanneet olemasta tai muuttuneet siinä määrin, ettei suojelua enää tarvita.

2. Jäsenvaltioiden on 1 kohtaa soveltaessaan otettava huomioon, onko olosuhteiden muutos niin huomattava ja pysyvä, että henkilö, joka voi saada toissijaista suojelua, ei ole enää vaarassa joutua kärsimään vakavaa haittaa.”

- 14 Saman direktiivin 18 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on myönnettävä toissijainen suojeluasema sellaiselle kolmannen maan kansalaiselle tai kansalaisuudettomalle henkilölle, joka voi saada toissijaista suojelua II ja V luvun mukaisesti.”

Direktiivi 2008/115/EY

- 15 Jäsenvaltioissa sovellettavista yhteisistä vaatimuksista ja menettelyistä laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamiseksi 16.12.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/115/EY (EUVL 2008, L 348, s. 98) 5 artiklassa säädetään seuraavaa:
- ”Jäsenvaltioiden on otettava tätä direktiiviä täytäntöön pannessaan asianmukaisesti huomioon
- a) lapsen etu,
- b) perhesuhteet,
- c) asianomaisen kolmannen maan kansalaisen terveydentila,
- ja noudatettava palauttamiskiellon periaatetta.”

Pääasian oikeudenkäynti ja ennakkoratkaisukysymys

- 16 MP, joka on Sri Lankan kansalainen, saapui Yhdistyneeseen kuningaskuntaan tammikuussa 2005 ja sai siellä oleskeluluvan opiskelun perusteella 30.9.2008 saakka.
- 17 MP teki 5.1.2009 turvapaikkahakemuksen pääpiirteissään sillä perusteella, että Sri Lankan turvallisuusjoukot olivat pidättäneet hänet ja kiduttaneet häntä sen johdosta, että hän oli kuulunut ”Liberation Tigers of Tamil Eelam” -järjestöön, ja että hän oli vaarassa joutua uudelleen kaltoin kohdelluksi samasta syystä, jos hänet palautettaisiin Sri Lankaan.
- 18 Toimivaltainen kansallinen viranomaisen hylkäsi edellä mainitun hakemuksen 23.2.2009 tekemällään päätöksellä, koska se ei katsonut, että Sri Lankan viranomaiset olivat yhä kiinnostuneita MP:stä tai että hän voisi joutua uudelleen kaltoin kohdelluksi, jos hän palaisi kotimaahansa.
- 19 MP valitti tästä päätöksestä Upper Tribunaliin (Immigration and Asylum Chamber) (ylioikeus (maahanmuutto- ja turvapaikkajaosto), Yhdistynyt kuningaskunta). Mainitulle tuomioistuimelle esitettiin lääketieteellisiä todisteita, joiden mukaan valittaja kärsi kidutuksen jälkiseurauksista, vakavasta posttraumaattisesta stressireaktiosta ja vakavasta masennuksesta, oli itsetuhoinen ja näytti vakaasti päättäneen tappaa itsensä, jos hänen on palattava Sri Lankaan.
- 20 Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) kyllä myönsi, että pääasian valittaja pelkäsi aidosti ajatusta Sri Lankaan palaamisesta ja että hänellä oli vaikeuksia luottaa viranomaisiin, myös Yhdistyneen kuningaskunnan viranomaisiin, tai olla heidän kanssaan yhteydessä hänen aiemmin kärsimänsä kidutuksen takia, mutta hylkäsi kuitenkin MP:n valituksen siltä osin kuin se perustui Genevessä 28.7.1951 allekirjoitettuun pakolaisten oikeusasemaa koskevaan yleissopimukseen (Yhdistyneiden Kansakuntien sopimuskokoelma, nide 189, s. 150, nro 2545 (1954)) ja direktiiviin 2004/83. Mainittu tuomioistuin ei nimittäin katsonut, että Sri Lankan viranomaiset saattaisivat olla edelleen kiinnostuneita MP:stä.
- 21 Kyseinen tuomioistuin sen sijaan hyväksyi MP:n valituksen siltä osin kuin se perustui Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artiklaan. Se totesi pääpiirteissään, että jos MP palautettaisiin Sri Lankaan, hänestä huolehtisi kyseisen valtion terveydenhoitopalvelu, että koko Sri Lankassa toimii ainoastaan 25 psykiatria ja että vaikka siellä on mielenterveyteen erikoistuneita hoitolaitoksia, United Kingdom Border Agencyn (Yhdistyneen kuningaskunnan rajavalvontaviranomainen) julkaisemasta muistiosta ilmenee, että mielenterveyspalveluihin varattuja määrärahoja saavat todellisuudessa ainoastaan suurimpien kaupunkien isot hoitolaitokset, joihin on erittäin vaikea päästä ja joissa ei anneta mielenterveyspotilaille asianmukaista hoitoa. Näissä olosuhteissa kyseinen tuomioistuin katsoi, että MP voitaisiin kyllä lähtökohtaisesti palauttaa Sri Lankaan ilman, että hänelle aiheutuisi siitä sinällään haittaa, mutta maahan saavuttuaan hän joutuisi välittömästi Sri Lankan mielenterveyspalvelujen piiriin, ja kun otetaan huomioon hänen mielisairautensa vakavuus ja hänen mahdottomuutensa saada siihen asianmukaista hoitoa, tällainen palauttaminen olisi Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artiklan vastaista.
- 22 Upper Tribunalin (Immigration and Asylum Chamber) ratkaisu vahvistettiin Court of Appealin (England & Wales) (Civil Division) (Englannin ja Walesin ylioikeus (siviiliasioiden osasto), Yhdistynyt kuningaskunta) tuomiolla. Viimeksi mainittu tuomioistuin katsoi, että direktiivin 2004/83 tarkoituksena ei ole kattaa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artiklan soveltamisalaan kuuluvia tapauksia, joissa on kyse pikemminkin terveys- tai itsemurhariskistä kuin vainon kohteeksi joutumisen vaarasta.
- 23 MP valitti kyseisestä tuomiosta ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen. Se toteaa, että valituksen sisältönä on sen selvittäminen, onko MP oikeutettu direktiivin 2004/83 2 ja 15 artiklassa tarkoitettuun toissijaiseen suojeluasemaan.

24 MP väittää, että Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) ja Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) ovat tulkinneet direktiivin 2004/83 soveltamisalaa liian suppeasti. Koska hänen mielisairautensa ei voida katsoa aiheutuneen luonnollisesti, sillä se on seurausta Sri Lankan viranomaisten suorittamasta kidutuksesta, hän katsoo, että hänelle olisi pitänyt myöntää toissijainen suojeluasema, kun otetaan huomioon mainittujen viranomaisten häneen aiemmin kohdistama kaltoinkohtelu ja sen seurausten hoitamiseksi tarjottujen lääketieteellisten palvelujen riittämättömyys. Hänen mukaansa sillä, ettei hänen nykyisen terveydentilansa syynä oleva kaltoinkohtelu ole enää vaarassa toistua, ei sen sijaan ole asiassa merkitystä.

25 Ennakkoratkaisupyyntöä esittänyt tuomioistuin katsoo, ettei tätä kysymystä ole vielä ratkaistu täsmällisesti unionin tuomioistuimessa – erityisesti 18.12.2014 annettussa tuomiossa *M’Bodj* (C-542/13, EU:C:2014:2452) – eikä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa.

26 Tässä tilanteessa Supreme Court of the United Kingdom (Yhdistyneen kuningaskunnan ylin tuomioistuin) päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Kattaako direktiivin 2004/83 2 artiklan e alakohta, luettuna yhdessä saman direktiivin 15 artiklan b alakohdan kanssa, todellisen vaaran siitä, että valittajan aiemmin kokemasta kidutuksesta tai epäinhimillisestä tai halventavasta kohtelusta, josta alkuperämaa oli vastuussa, aiheutuu hänen fyysiselle tai psyykkiselle terveydelleen vakavaa haittaa siinä tapauksessa, että hänet palautetaan alkuperämaahansa?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

27 Direktiivin 2004/83 18 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on myönnettävä toissijainen suojeluasema sellaiselle kolmannen maan kansalaiselle, joka voi saada toissijaista suojelua.

28 Tästä on muistutettava, että mainitun direktiivin 2 artiklan e alakohdan mukaan kolmannen maan kansalainen voi saada toissijaista suojelua vain, jos on esitetty merkittäviä perusteita uskoa, että jos hänet palautetaan alkuperämaahansa, hän joutuisi todelliseen vaaraan kärsiä jostain 15 artiklassa määritellystä kolmenlaisesta vakavasta haitasta (ks. vastaavasti tuomio 18.12.2014, *M’Bodj*, C-542/13, EU:C:2014:2452, 30 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

29 Direktiivin 2004/83 15 artiklassa määriteltyjen vakavien haittojen joukossa mainitaan kyseisen artiklan b alakohdassa hakijan alkuperämaassaan kokema kidutus tai epäinhimillinen tai halventava kohtelu tai rangaistus.

30 Tässä yhteydessä on ensimmäiseksi todettava, että se seikka, että kyseinen henkilö on aiemmin ollut alkuperämaansa viranomaisten kidutuksen uhrina, ei yksinään riitä oikeuttamaan sitä, että hänelle myönnetään toissijaista suojelua hetkellä, jolloin ei enää ole todellista vaaraa siitä, että tällaista kidutusta tapahtuisi uudestaan, mikäli hänet palautettaisiin kyseiseen maahan.

31 Direktiivin 2004/83 2 artiklan e alakohdan mukaan toissijaisen suojelun järjestelmällä nimittäin pyritään suojelemaan henkilöä todelliselta vaaralta vakavasta haitasta, mikäli hänet palautettaisiin alkuperämaahansa, ja tämä merkitsee, että on esitetty merkittäviä perusteita uskoa, että jos kyseinen henkilö palautettaisiin alkuperämaahansa, hän joutuisi tällaiseen vaaraan.

32 Direktiivin 2004/83 systematiikka tukee tällaista tulkintaa.

- 33 Vaikka direktiivin 2004/83 4 artiklan 4 kohdan mukaan aiemmat vakavat haitat ovat vakava osoitus hakijan todellisesta vaarasta joutua uudestaan kärsimään vakavaa haittaa, samaisessa kohdassa täsmennetään kuitenkin, että tilanne ei ole näin, jos on perusteltua syytä olettaa, ettei aiemmin kärsitty vakava haitta tule toistumaan tai jatkumaan.
- 34 Mainitun direktiivin 16 artiklassa säädetään lisäksi, että toissijainen suojelu lakkaa, jos tällaisen suojelun myöntämiseen johtaneet olosuhteet ovat lakanneet olemasta tai muuttuneet siinä määrin, ettei suojelua enää tarvita.
- 35 On kuitenkin toiseksi todettava, että unionin tuomioistuimelle esitetyssä oikeudenkäyntiaineistossa olevien selvitysten mukaan ennakkoratkaisupyyntö koskee kolmannen maan kansalaista, joka on aiemmin joutunut alkuperämaansa viranomaisten kidutuksen uhriksi mutta joka tämän lisäksi – siitä huolimatta, ettei ole vaaraa, että hän joutuu kärsimään uudestaan tällaisista teoista, mikäli hänet palautetaan kyseiseen maahan – kärsii edelleen tällä hetkellä tästä aiemmasta kidutuksesta johtuvista vakavista psykologisista jälkiseurauksista, jotka asianmukaisesti osoitettujen lääketieteellisten toteamusten mukaan pahenisivat merkittävästi siten, että niihin liittyy vakava vaara, että kyseinen kansalainen tekee itsemurhan, mikäli hänet palautetaan tähän maahan.
- 36 Tästä on todettava, että direktiivin 2004/83 15 artiklan b alakohtaa on tulkittava ja sovellettava kunnioittaen perusoikeuksia, jotka taataan Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 4 artiklassa, jossa esitetään eräs unionin ja sen jäsenvaltioiden perustavanlaatuisista arvoista ja jolla on ehdoton luonne, koska tämä arvo liittyy läheisesti perusoikeuskirjan 1 artiklassa tarkoitettuun ihmisarvon kunnioittamiseen (ks. vastaavasti tuomio 5.4.2016, Aranyosi ja Căldăraru, C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 85–87 kohta ja tuomio 16.2.2017, C. K. ym., C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, 59 kohta).
- 37 On myös muistutettava, että perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohdan mukaan on niin, että siltä osin kuin tämän perusoikeuskirjan 4 artiklassa taatut oikeudet vastaavat Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artiklassa taattuja oikeuksia, niiden merkitys ja ulottuvuus ovat samat kuin mainitussa yleissopimuksen 3 artiklassa taattujen oikeuksien.
- 38 Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artiklaa koskevasta oikeuskäytännöstä käy ilmi, että luonnollisesti aiheutuneesta sairaudesta johtuva kärsimys, oli se sitten fyysistä tai psyykkistä, voi kuulua mainitun artiklan alaan, jos se pahenee tai on vaarassa pahentua kohtelusta, joka seuraa säilöönotto-olosuhteista, karkotuksesta tai muista toimenpiteistä, joista viranomaisten voidaan katsoa olevan vastuussa, ja näin sillä edellytyksellä, että tästä aiheutuva kärsimys on vakavuudeltaan vähintään sellaista kuin tässä artiklassa edellytetään (ks. vastaavasti Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 13.12.2016, Pashvili v. Belgia, CE:ECHR:2016:1213JUD004173810, 174 ja 175 kohta ja tuomio 16.2.2017, C. K. ym., C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, 68 kohta).
- 39 Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan sama vakavuusaste on saavutettava, jotta Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artikla voi estää sellaisen henkilön karkottamisen, jonka sairaus ei ole aiheutunut luonnollisesti, tilanteessa, jossa kyseiselle henkilölle karkotuksen jälkeen aiheutuva hoidon puuttuminen ei johdu sen maan, johon hänet palautetaan, tarkoituksellisista toimista tai laiminlyönneistä (ks. vastaavasti Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 29.1.2013, S. H. H. v. Yhdistynyt kuningaskunta, CE:ECHR:2013:0129JUD006036710, 89 kohta).
- 40 Mitä tulee erityisemmin vakavuusasteeseen, jota edellytetään, jotta Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artiklaa katsottaisiin rikutun, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen uusimmasta oikeuskäytännöstä ilmenee, että mainittu määräys estää poistamasta maasta sellaista vakavasti sairasta henkilöä, joka on välittömässä vaarassa menehtyä tai jonka suhteen on perusteltu syy uskoa, että vaikka hän ei olekaan välittömässä vaarassa kuolla, asianmukaisen hoidon puuttuminen kohdevaltiossa tai tällaisen hoidon saavuttamattomuus aiheuttaa hänelle todellisen vaaran hänen terveydentilansa vakavasta, nopeasta ja

peruuttamattomasta heikkenemisestä, mistä aiheutuisi merkittävää kärsimystä tai hänen elinajanodotteensa huomattava lyheneminen (ks. vastaavasti Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 13.12.2016, Paposhvili v. Belgia, CE:ECHR:2016:1213JUD004173810, 178 ja 183 kohta).

- 41 Samasta näkökulmasta perusoikeuskirjan 4 artiklaa on tulkittava siten, että kolmannen maan kansalaisen, jolla on erityisen vakava psyykinen tai fyysinen sairaus, poistaminen maasta merkitsee kyseisessä artiklassa tarkoitettua epäinhimillistä ja halventavaa kohtelua, jos tämä poistaminen maasta aiheuttaa todellisen ja todetun riskin siitä, että hänen terveydentilansa heikkenee merkittävästi ja korjaantumattomasti (ks. analogisesti tuomio 16.2.2017, C. K. ym., C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, 74 kohta). Sama johtopäätös voidaan tehdä sovellettaessa perusoikeuskirjan 19 artiklan 2 kohtaa, jonka mukaan ketään ei saa palauttaa sellaiseen maahan, jossa häntä vakavasti uhkaa epäinhimillinen tai halventava kohtelu.
- 42 Unionin tuomioistuin on todennut tästä, että erityisesti silloin, kun kyse on vakavasta psykiatrisesta sairaudesta, ei ole riittävää tarkastella vain asianomaisen jäsenvaltiosta kolmanteen maahan tapahtuvan fyysisen siirron seurauksia vaan on otettava huomioon kaikki siirrosta johtuvat merkittävät ja korjaamattomat seuraukset (ks. analogisesti tuomio 16.2.2017, C. K. ym., C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, 76 kohta). Tämän lisäksi on vielä todettava, että kun otetaan huomioon perusoikeuskirjan 4 artiklassa määrätyn kidutuksen sekä epäinhimillisen tai halventavan rangaistuksen ja kohtelun kiellon perustavanlaatuisen tärkeys, erityistä huomiota on kiinnitettävä sellaisten henkilöiden poikkeukselliseen haavoittuvuuteen, joiden psykologiset kärsimykset – jotka maastapoistamistapauksessa saattavat pahentua – ovat aiheutuneet heidän alkuperämaassaan kärsimästä kidutuksesta tai epäinhimillisestä tai halventavasta kohtelusta.
- 43 Tästä seuraa, että perusoikeuskirjan 4 artikla ja 19 artiklan 2 kohta, sellaisina kuin niitä on tulkittava Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artiklan valossa, ovat esteenä sille, että jäsenvaltio karkottaa kolmannen maan kansalaisen, jos tämä karkotus johtaisi mainitulla kansalaisella olevien henkisten ongelmien merkittävään ja korjaantumattomaan pahenemiseen, ja näin on erityisesti, jos – kuten nyt käsiteltävässä asiassa – tämä paheneminen vaarantaisi jopa henkilön eloonjäämisen.
- 44 Muilta osin unionin tuomioistuin on jo todennut, että tällaisissa poikkeuksellisissa tapauksissa vakavasti sairaan kolmannen maan kansalaisen poistaminen sellaiseen maahan, jossa ei ole asianmukaista hoitoa, saattaa merkitä palauttamiskiellon periaatteen loukkaamista ja täten direktiivin 2008/115 5 artiklan, luettuna perusoikeuskirjan 19 artiklan valossa, rikkomista (ks. vastaavasti tuomio 18.12.2014, Abdida, C-562/13, EU:C:2014:2453, 48 kohta).
- 45 Ennakkoratkaisupyyntöstä ilmenee kuitenkin, että kansalliset tuomioistuimet ovat katsoneet, että Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artikla esti MP:n palauttamisen Yhdistyneestä kuningaskunnasta Sri Lankaan. Käsiteltävässä asiassa ei siis ole kyse maastapoistamista vastaan saatavasta suojasta, joka aiheutuu Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artiklan nojalla kiellosta altistaa henkilö epäinhimilliselle tai halventavalle kohtelulle, vaan erillisestä kysymyksestä siitä, onko vastaanottavan jäsenvaltion myönnettävä direktiivin 2004/83 mukainen toissijainen suojeluasema kolmannen maan kansalaiselle, jota hänen alkuperämaansa viranomaiset ovat kiduttaneet ja jonka vakavat psykologiset jälkiseuraukset saattaisivat pahentua merkittävästi siten, että on olemassa vakava vaara, että hän tekee itsemurhan, mikäli hänet palautetaan tähän maahan.
- 46 Pitää niin ikään paikkansa, että unionin tuomioistuin on jo katsonut, että – kuten tämän tuomion 39–41 kohdassa todetaan – se seikka, että Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artikla estää erittäin poikkeuksellisissa tapauksissa poistamista vakavasti sairasta kolmannen maan kansalaista sellaiseen maahan, jossa ei ole asianmukaista hoitoa, ei tarkoita sitä, että hänelle olisi annettava lupa oleskella jäsenvaltiossa direktiiviin 2004/83 perustuvan toissijaisen suojelun nojalla (ks. vastaavasti tuomio 18.12.2014, M'Bodj, C-542/13, EU:C:2014:2452, 40 kohta).

- 47 On kuitenkin todettava, että – toisin kuin 18.12.2014 annettuun tuomioon M'Bodj (C-542/13, EU:C:2014:2452) johtaneessa asiassa, jossa oli kyse kolmannen maan kansalaisesta, joka oli joutunut väkivallanteon uhriksi oleskelujäsenvaltiossaan – nyt käsiteltävä asia koskee kolmannen maan kansalaista, joka on joutunut alkuperämaansa viranomaisten kidutuksen uhriksi ja joka asianmukaisesti osoitettujen lääketieteellisten toteamusten mukaan kärsii edelleen näiden tekojen johdosta posttraumaattisista jälkiseurauksista, jotka saattavat pahentua merkittävästi ja korjaantumattomasti jopa siinä määrin, että ne vaarantavat hänen henkensä, mikäli hänet palautetaan tähän maahan.
- 48 Näissä olosuhteissa sekä syy kolmannen maan kansalaisen tämänhetkiseen terveydentilaan pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa – eli hänen alkuperämaansa viranomaisten häneen aiemmin kohdistama kidutus – että se seikka, että jos hänet palautettaisiin alkuperämaahansa, hänen psykiatriset ongelmansa pahenisivat huomattavasti sen psykologisen trauman johdosta, josta hän kärsii edelleen kyseisen kidutuksen vuoksi, ovat merkityksellisiä seikkoja tulkittaessa direktiivin 2004/83 15 artiklan b alakohtaa.
- 49 Edellä mainittua huomattavaa pahenemista ei kuitenkaan itsessään voida pitää kyseisen kansalaisen direktiivin 2004/83 15 artiklan b alakohdassa tarkoitettuna epäinhimillisenä tai halventavana kohteluna hänen alkuperämaassaan.
- 50 Tämän suhteen on syytä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen ehdottamalla tavoin tutkia, mikä merkitys voi olla sillä, että kyseisen henkilön alkuperämaasta puuttuu infrastruktuuri samaisen maan viranomaisten suorittamasta kidutuksesta aiheutuvien fyysisten tai psyykkisten jälkiseurauksien asianmukaiseksi hoitamiseksi.
- 51 Tästä on muistutettava, että unionin tuomioistuin on jo katsonut, että direktiivin 2004/83 15 artiklan b alakohdassa tarkoitettua vakavaa haittaa ei voi johtua pelkistä alkuperämaan terveydenhoitojärjestelmän yleisistä puutteista. Vakavasti sairaan kolmannen maan kansalaisen terveydentilan heikentymisen, joka johtuu asianmukaisen hoidon puuttumisesta hänen alkuperämaassaan eikä kyse ole hoidon tahallisesta epäämisestä tältä kansalaiselta, vaara ei voi riittää siihen, että tälle olisi myönnettävä toissijaista suojelua (ks. vastaavasti tuomio 18.12.2014, M'Bodj, C-542/13, EU:C:2014:2452, 35 ja 36 kohta).
- 52 Sen arvioimiseksi, aiheutuuko kolmannen maan kansalaiselle, jota hänen alkuperämaansa viranomaiset ovat aiemmin kiduttaneet, siinä tapauksessa, että hänet palautetaan mainittuun maahan, todellinen vaara siitä, että häneltä evätään tahallaan näiden viranomaisten suorittamasta kidutuksesta aiheutuneiden fyysisten tai psyykkisten jälkiseurauksien asianmukainen hoito, on – kun pidetään silmällä sitä, mitä on täsmennetty tämän tuomion 50 kohdassa ja direktiivin 2004/83 25 perustelukappaleessa, jonka mukaan toissijaisen suojelun myöntämisperusteet on johdettava kansainvälisistä ihmisoikeusasiakirjoista – otettava huomioon kidutuksen vastaisen yleissopimuksen 14 artikla.
- 53 Viimeksi mainitun määräyksen mukaan kyseisen yleissopimuksen sopimusvaltioiden on huolehdittava siitä, että niiden oikeusjärjestyksen mukaan kidutuksen uhri saa hyvitystä, mihin sisältyy myös mahdollisuus mahdollisimman täydelliseen kuntoutukseen.
- 54 Tästä on kuitenkin todettava, että direktiivillä 2004/83 ja kidutuksen vastaisella yleissopimuksella toteutetuilla järjestelmillä on eri päämäärät ja niiden mukaiset suojelujärjestelmät ovat selvästi erilliset (ks. analogisesti tuomio 30.1.2014, Diakité, C-285/12, EU:C:2014:39, 24 kohta).
- 55 Kuten kidutuksen vastaisen yleissopimuksen kuudennesta johdantokappaleesta ja 2 artiklasta ilmenee, sen pääasiallisena tavoitteena on tehostaa taistelua kidutusta ja muuta julmaa, epäinhimillistä tai halventavaa kohtelua tai rangaistusta vastaan kaikkialla maailmassa estämällä niiden tapahtuminen. Direktiivin 2004/83 päätavoitteena sen sijaan on sen kuudennessa perustelukappaleessa esitetyn mukaisesti varmistaa yhtäältä se, että jäsenvaltioissa sovelletaan yhteisiä perusteita kansainvälistä

suojelua todella tarvitsevien henkilöiden yksilöimiseen, ja toisaalta se, että nämä henkilöt saavat vähimmäistason mukaiset edut kaikissa jäsenvaltioissa. Erityisesti toissijaista suojelua saavien henkilöiden osalta mainitulla direktiivillä pyritään tarjoamaan jäsenvaltioiden alueella henkilöille, jotka – siitä huolimatta, että heitä ei voida pitää pakolaisina – ovat vaarassa joutua kärsimään muun muassa kidutuksesta tai epäinhimillisestä tai halventavasta kohtelusta, jos heidät palautetaan alkuperämaahansa, suojelu, joka vastaa pakolaisille Genevessä 28.7.1951 allekirjoitetulla pakolaisten oikeusasemaa koskevalla yleissopimuksella (Yhdistyneiden Kansakuntien sopimuskokoelma, nide 189, s. 150, nro 2545 (1954)) myönnettyä suojelua.

- 56 Näin ollen kolmannen maan kansalaisen, joka on MP:n tilanteen kaltaisessa tilanteessa, mahdollisuus kuulua toissijaisen suojelujärjestelmän piiriin ei voi perustua siihen, että kyseisen kansalaisen alkuperävaltio on millä tahansa tavalla rikkonut kidutuksen vastaisen yleissopimuksen 14 artiklaa, koska muuten jää huomiotta se, että kummallakin edellä mainitulla järjestelmällä on oma alansa.
- 57 Tämän johdosta ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on varmistuttava kaikkien ajantasaisten ja merkityksellisten tietojen – kuten erityisesti kansainvälisten järjestöjen ja valtioista riippumattomien ihmisoikeusjärjestöjen kertomusten – valossa, voiko MP:lle aiheutua siinä tilanteessa, että hänet palautetaan alkuperämaahansa, vaara siitä, että häneltä evätään tahallaan kyseisen maan viranomaisten suorittamasta kidutuksesta aiheutuneiden fyysisten tai psyykkisten jälkiseurauksien asianmukainen hoito. Asia olisi näin esimerkiksi silloin, jos tilanteessa, jossa – kuten pääasiassa – kolmannen maan kansalainen on vaarassa tehdä itsemurhan sen trauman johdosta, joka johtuu hänen alkuperämaansa viranomaisten häneen kohdistamasta kidutuksesta, olisi ilmeisen selvää, että mainitut viranomaiset eivät kidutuksen vastaisen yleissopimuksen 14 artiklasta aiheutuvasta velvoitteesta huolimatta ole valmiita huolehtimaan hänen kuntoutuksestaan. Tällainen vaara voisi myös syntyä, jos ilmenisi, että mainitut viranomaiset toimivat hoitopäätöksen osalta syrjivästi siten, että tämän johdosta eräiden etnisten ryhmien tai eräiden henkilöryhmien, joihin MP kuuluu, olisi vaikeampi saada hoitoa, joka on asianmukaista näiden viranomaisten suorittamasta kidutuksesta aiheutuneiden fyysisten tai psyykkisten jälkiseurausten hoitamiseksi.
- 58 Edellä esitetystä seuraa, että direktiivin 2004/83 2 artiklan e alakohtaa ja 15 artiklan b alakohtaa, luettuina perusoikeuskirjan 4 artiklan valossa, on tulkittava siten, että kolmannen maan kansalaiselle, jota hänen alkuperämaansa viranomaiset ovat aiemmin kiduttaneet ja johon ei enää kohdistu vaaraa kidutuksesta siinä tapauksessa, että hänet palautetaan kyseiseen maahan, mutta jonka fyysinen ja psyykinen terveydentila saattaisi tällaisessa tapauksessa heikentyä vakavasti siten, että on olemassa vakava vaara, että kyseinen kansalainen tekee itsemurhan kärsimästään kidutuksesta aiheutuneen trauman johdosta, voidaan myöntää toissijainen suojeluasema, jos on olemassa todellinen vaara siitä, että häneltä evätään kyseisessä maassa tahallaan tästä kidutuksesta aiheutuneiden fyysisten tai psyykkisten jälkiseurauksien asianmukainen hoito, mistä varmistuminen on kansallisen tuomioistuimen tehtävä.

Oikeudenkäyntikulut

- 59 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelyä pakolaisiksi tai muuta kansainvälistä suojelua tarvitseviksi henkilöiksi koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä myönnetyn suojelun sisällöstä 29.4.2004 annetun neuvoston direktiivin 2004/83/EY

2 artiklan e alakohtaa ja 15 artiklan b alakohtaa, luettuina Euroopan unionin perusoikeuskirjan 4 artiklan valossa, on tulkittava siten, että kolmannen maan kansalaiselle, jota hänen alkuperämaansa viranomaiset ovat aiemmin kiduttaneet ja johon ei enää kohdistu vaaraa kidutuksesta siinä tapauksessa, että hänet palautetaan kyseiseen maahan, mutta jonka fyysinen ja psyykinen terveydentila saattaisi tällaisessa tapauksessa heikentyä vakavasti siten, että on olemassa vakava vaara, että kyseinen kansalainen tekee itsemurhan kärsimästään kidutuksesta aiheutuneen trauman johdosta, voidaan myöntää toissijainen suojeluasema, jos on olemassa todellinen vaara siitä, että häneltä evätään kyseisessä maassa tahallaan tästä kidutuksesta aiheutuneiden fyysisten tai psyykkisten jälkiseurauksien asianmukainen hoito, mistä varmistuminen on kansallisen tuomioistuimen tehtävä.

Allekirjoitukset